

85. Medzinárodný maratón mieru: pocta Pavlovi Kantorkovi

Medzinárodný maratón mieru (MMM) v Košiciach je najstarší v Evropě. Jeho histórii začal psát 28. října 1924 start 8 nadšenců inspirovaných olympijským maratónem v Paříži. Nadšení podnítil svými články Vojtech Bukovský, košický novinář a přímý svědek pařížské olympiády a zároveň zakladatel MMM.

Letošní MMM byl věnován MUDr. Pavlovi Kantorkovi, česko-slovenskému vytrvalci. Přesně před padesáti lety se stal vítězem MMM a pak vítězství zopakoval v letech 1962 a 1964. Pavel Kantorek, pražský rodák, se maratóncem stal možná trochu náhodně. Po prodělané tuberkulóze bylo doporučeno běžci na střední tratě, aby se věnoval dlouhým tratím, které méně zatěžují plicní ventilaci. Maratonskou premiéru absolvoval v roce 1955 v Košicích a v roce 1956 (rok po překonání tuberkulózy) běžel na olympiádě v Melbourne spolu s Emilem Zátopkem. V živé paměti řady Košičanů je první dramatické vítězství Pavla Kantorka na MMM v roce 1958. Na stadion vbíhal první Němec Lothar Beckert s desetimetrovým náskokem. Asi 350 m před cílem jej postihla žaludeční nevolnost a musel zastavit. Pavel Kantorek jej předběhl a rázem měl 40 metrový náskok. Do cíle zbývalo 220 metrů a českého běžce chytla křeč do stehna a také musel zastavit. Německý závodník se rozběhl a už už se blížil. V poslední chvíli se našemu běžci podařilo sval uvolnit a vyhrál o pět vteřin. Nezapomenutelná je i Kantorkova taktická vítězná finta z roku 1962. Tehdy byl soupeřem ve finiši Američan Leonard Edelen. První na stadionu byl Američan. Kantorek běžel hned za ním u mantinelu a naschvál funěl jako že už nemůže. Edelen si jej hlídal zleva. Pak najednou Kantorek přestal funět, Američan se ohlédl a v tom okamžiku ho Kantorek oběhl zprava a nezadržitelně utíkal vstříc vítězství. Letos na počest Pavla Kantorka běžela v rámci maratónu juniorská štafeta nesoucí jeho jméno. Ve finálové sestavě štafety startovalo 42 členů, kteří prošli kvalifikací. Sobotní deštivý den zahájilo veřejné představení a autogramiáda favoritů. Nechyběl ani Pavel Kantorek. Pozdravit ho přišli mnozí pamětníci. Poté Pavel Kantorek zapálil pochodeň, se kterou 3 vyvolení běžci v již silném dešti proběhli Hlavnou ulicí k maratonskému pomníku na Náměstí maratónu míru, kde společně Pavel Kantorek, Joseph Mutiso, jako zástupce běžců, a jeden zástupce pořadatelů zapálili maratonský oheň.

Letošními hlavními favority byli Keňané Joseph Mutiso a Eric Nzioki (oba shodný osobní rekord 2:10:34). I když ve startovním poli s nejlepším osobákem byl Keňan David Makori (2:08:49), avšak ten měl plnit úlohu zajíce. Černým koněm byl Yirdawe Dejene z Etiopie (2:11:08). Mezi ženami byly hlavními favoritkami Valentína Delion z Moldávie (2:36:50) a Selina Chelimo z Keni (2:36:58).

Nedělní ráno 5. října naplňovalo předpověď, že pršet nebude, avšak studený severní vítr nevěstil, že by měly padat traťové rekordy. Z vyhrátých šaten v prostorách budovy krytého bazénu se většinou účastníků do chladného větru nechtělo. Někteří si dávali na zahřátí kolečka v parku před budovou. Na start to bylo kousíček a stihli jsme i zahajovací ceremoniál, aniž by bylo nutné být ve startovacím koridoru dlouho dopředu nebo se někde tlačit. 9:57 odstartovali doprovodné závody na 20 km v kategoriích inline a handbike. V 10:00 odstartoval společně maratón, juniorská štafeta „Pavel Kantorek“ a půlmaratón a v 10:07 minimaratón a firemní běh.

Půlmaratónci měli odlišný barevný podklad čísla a po prvním kolečku je „odchytávali“ pořadatelé a naváděli do cílové brány. V druhém kole bylo rázem na trati až moc volno a huře se čelilo větru. Zejména na širokých dlouhých rovinkách. Jeden z hlavních favoritů Eric Nzioki to (alespoň podle výsledkové listiny) „zabalil“ ještě v prvním kole. V půlce běžela skupina několika zbývajících favoritů pohromadě, ale pak někteří začali odpadat a dokonce i odstupovat. Nejlépe se s větrnými podmínkami vypořádal Etiopan Yirdawe Dejene, vyhrál s náskokem 1 min a 32 vteřin v čase 2:10:51, čímž si mírně vylepšil osobák (o 17 vteřin), ale hlavně zaběhl druhý nejlepší čas v historii MMM (opravdu hodnotný výkon v panujících podmínkách; pouze necelou minutu za loňským

traťovým rekordem 2:09:53, který zaběhl Keňan William Biama). Mezi ženami zvítězila jedna z hlavních favoritek Selina Chelimo z Keni (2:34:23) v třetím nejlepším čase MMM, dokonce si vytvořila osobák o 2 minuty 35 vteřin, takže se asi hodně snažila, ale letitý rekord Aleny Peterkové z roku 1989 (2:31:28) neohrozila. Nejlepší Češka, Ivana Martinová, doběhla na 7. místě (2:49:24) a o více jak 4 minuty porazila jednu z hlavních favoritek Valentinu Delion z Moldávie.

O ztížených podmínkách svědčí i počty těch, kteří maraton nedokončili. Nejedná se o závratná čísla (na maratonech bývá občas i daleko větší „odpad“), přesto jsou nezanedbatelná. Podle výsledkové listiny z celkového počtu 697 uvedených mužů nedokončilo 50, přibližně 7 procent, z 63 žen nedokončilo 7, přibližně 11 procent, takže celkově ze 760 startujících nedokončilo 57, což je 7,5 procenta.

Někteří slovenští borci si vybrali 85. MMM jako svůj jubilejní start. Například Simon Alexander běžel svůj 500. maraton, Ján Kaľavský a Jaroslav Horný 100. maraton. Určitě jubilovala i řada Čechů. Malinkaté jubileum jsem si odbyl i já, jakožto „maratonské embryo“ jsem absolvoval 10. maraton. I když v osobním rekordu, tak časem nad 3:46 jsem „maratonským embryem“ zatím zůstal.

Oblíbenost a věhlas MMM je patrný i podle zástupců jednotlivých států. Samozřejmě nejvíce zahraničních startujících je ze sousedních zemí, tradiční zájem je i mezi Finy. Košičané si svého MMM náležitě považují. Je to svátek pro celé město. Diváci, od těch nejmenších po ty nejstarší, vás povzbuzují téměř podél celé trati. Když se přihlásíte v předstihu a jste v tištěné startovní listině, tak vás podle čísla najdou a povzbuzují vaším jménem. Před závodem vám místní přejí štěstí a po závodě gratulují. V nejbližších letech MMM asi nebude trhat účastnické rekordy, časový limit 5 hodin odradí řadu úplných maratónských začátečníků. Každopádně atmosféra MMM je skvělá, neopakovatelná a člověk – maratonec ji musí zažít na vlastní kůži.

Martin Šandera